

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 440/2017-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. júla 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] Bratislava, zastúpeného JUDr. Evou Mišíkovou, advokátska kancelária, Laurinská 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd upovedomením generálneho prokurátora Slovenskej republiky č. k. XVI/2 Pz 51/16/1000-11 z 30. augusta 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. októbra 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného JUDr. Evou Mišíkovou, advokátska kancelária, Laurinská 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv na súdnu a inú právnu

ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) upovedomením generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) č. k. XVI/2 Pz 51/16/1000-11 z 30. augusta 2016 (ďalej len „namietané upovedomenie“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že vyšetrovateľ Národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru, národnej protikorupčnej jednotky, expozitúry Západ vydal 24. februára 2016 podľa § 199 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) uznesenie o začatí trestného stíhania a súčasne podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vzniesol proti sťažovateľovi obvinenie za zločin poškodzovania finančných záujmov Európskych spoločností, ako aj podľa § 261 ods. 1 a 3 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) v súbehu s prečinom subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 2 Trestného zákona.

3. Sťažovateľ uvádza, že uznesenie o vznesení obvinenia z 24. februára 2016 prevzal na pošte 14. marca 2016. Následne 15. marca 2016 poveril konkrétneho obhajcu zastupovaním vo svojej trestnej veci, prostredníctvom ktorého ešte v ten istý deň podal proti predmetnému uzneseniu sťažnosť, kde orgány činné v trestnom konaní vyrozumel, že odôvodnenie uplatnenej sťažnosti doplní po umožnení mu preštudovať si vyšetrovací spis. Ďalej sťažovateľ uvádza, že po preštudovaní vyšetrovacieho spisu 18. marca 2016 zaslal vyšetrovateľovi 21. marca 2016 odôvodnenie podanej sťažnosti, v ktorej prezentoval päť základných okruhov sťažnostných námietok o nezákonnosti vzneseného obvinenia.

4. O podanej sťažnosti rozhodol prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „dozorujúci prokurátor“) uznesením z 15. apríla 2016 (ďalej len „uznesenie dozorujúceho prokurátora z 15. apríla 2016“), ktorým podanú sťažnosť podľa § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zamietol ako podanú oneskorene. V odôvodnení svojho rozhodnutia dozorujúci prokurátor odkázal na § 66 ods. 3 Trestného

poriadku zakotvujúceho tzv. fikciu doručenia, na základe uplatnenia ktorej považoval 7. marec 2016 za deň doručenia a v nadväznosti na to 10. marec 2016 za koniec zákonnej trojdňovej lehoty.

5. Sťažovateľ považuje výklad, ktorý zvolil dozorujúci prokurátor pri aplikácii § 66 ods. 3 Trestného poriadku, za nesprávny a v postupe, ktorým bola jeho sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia zamietnutá ako oneskorená, vidí porušenie svojho základného práva na obhajobu zaručeného čl. 50 ods. 3 ústavy a tiež práva na obhajobu zaručeného čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru, ako aj základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, keďže podľa jeho vyjadrenia v dôsledku odmietnutia sťažnosti ako oneskorene podanej nedostal odpoveď na okruh jednotlivých v sťažnosti uplatnených námietok.

6. Argumentáciu uvedenú v bode 5 sťažovateľ konkretizuje takto:

«Opravný prostriedok proti uzneseniu o vznesení obvinenia nemá odkladný účinok. Je teda zrejmé, že od dňa 24.02.2016 mám v tomto trestnom konaní procesné postavenie obvineného. Toto procesné postavenie so sebou nesie určité práva a povinnosti, ktoré sú vymenované predovšetkým v ustanovení § 34 TP. Akékoľvek ustanovenie TP je potrebné vykladať a aplikovať prísne v rozsahu mojich práv, ako obvineného a to v konkrétnom trestnom konaní. Aj ustanovenie § 66 ods. 3 TP (na ktoré sa prokurátor v napadnutom uznesení odvoláva) je potrebné aplikovať v súlade s právami obvineného. Podľa § 34 ods. 6 TP – „ Obvinený je povinný na začiatku prvého výsluchu uviesť adresu, na ktorú sa mu majú písomnosti doručovať, vrátane písomností určených do vlastných rúk, ako aj spôsob doručovania s tým, že ak túto adresu alebo spôsob doručovania zmení, musí takú skutočnosť bez meškania oznámiť príslušnému orgánu; o doručovaní a následkoch s tým spojených orgán činný v trestnom konaní alebo súd obvineného poučí.“. Účinky doručenia teda nastanú uplynutím tretieho dňa od uloženia a to aj keď o uložení adresát nevedel, obvinený pri oznamovaní adresy na doručovanie písomnosti počas jeho prvého výsluchu však musí byť poučený o možných následkoch doručenia písomnosti do vlastných rúk uložením (§ 34 ods. 6 TP). Nedostatok takéhoto poučenia nemôže byť nahradený poučením (nech aj totožnej osoby) v akomkoľvek inom procesnom postavení, resp. spôsob

doručovania podľa ustanovenia § 66 ods. 3 TP nie je možné aplikovať v prípade absencie poučenia podľa § 34 ods. 6 TP tak, ako k tomu došlo v tomto prípade (v procesnom postavení obvineného som neuviedol adresu na doručovanie a nebol som v tomto procesnom postavení poučený o doručovaní a následkoch s tým spojených, ktoré vyplývajú z ustanovenia § 34 ods. 6 TP v nadväznosti na ustanovenie § 66 ods. 3 TP). Na základe týchto skutočností je nepochybné, že záver prokurátora o tom, že moja sťažnosť bola podaná oneskorene, nie je správny. Nakoľko z dôvodu aplikácie takéhoto nesprávneho postupu prokurátor nedal odpoveď na žiadny z mojich sťažnostných dôvodov, uznesenie o zamietnutí sťažnosti je arbitrárne. Kombinácia týchto dvoch dôvodov (nesprávnosť uznesenia o zamietnutí sťažnosti z pohľadu chybnjej aplikácie § 66 ods. 3 TP a arbitrárnosť uznesenia o zamietnutí sťažnosti) spôsobuje takú vadu uznesenia o zamietnutí sťažnosti, ktorú nie je možné napraviť v ďalšom konaní a z tohto dôvodu je potrebné uznesenie o zamietnutí sťažnosti zrušiť.»

7. Sťažovateľ v sťažnosti ústavný súd oboznamuje, že ochrany svojich práv sa pokúsil domôcť prostredníctvom návrhu na zrušenie právoplatného rozhodnutia v prípravnom konaní v zmysle ustanovení § 363 a nasledujúcich Trestného poriadku, ktorý adresoval generálnemu prokurátorovi a v ktorom žiadal o zrušenie uznesenia dozorujúceho prokurátora z 15. apríla 2016, ako aj uznesenia o vznesení obvinenia z 24. februára 2016 dôvodiac porušením zákona v neprospech obvineného. Namietaným upovedomením generálny prokurátor sťažovateľa informoval, že jeho návrhu nevyhovelo a argumentoval, že „Uznesenie o vznesení obvinenia bolo doručované obv. [REDAKOVANÉ] na jeho známu adresu, ktorú obvinený potvrdil aj na svojom podaní, teda je nepochybné, že sa na nej trvalo zdržiava.“

8. Sťažovateľ je toho názoru, že zo strany generálneho prokurátora mu potrebná ochrana jeho označených základných práv zaručených ústavou a listinou a jeho práva zaručeného dohovorom poskytnutá nebola.

9. Na základe prezentovanej argumentácie sťažovateľ ústavnému súdu navrhuje, aby rozhodol o jeho sťažnosti nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základných práv

zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva zaručeného čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru namietaným upovedomením generálneho prokurátora, predmetné upovedomenie zrušil, vec vrátil generálnemu prokurátorovi na nové konanie a priznal mu tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

12. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

13. Z obsahu citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb namietajúcich porušenie svojich

základných práv a slobôd len vtedy, ak o ich ochrane nerozhoduje iný súd. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany označeného základného práva alebo slobody, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným orgánom verejnej moci, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa porušením základného práva alebo slobody len za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99).

14. Ústavný súd konštatuje, že trestná vec sťažovateľa sa nachádza v štádiu prebiehajúceho prípravného konania, teda o meritórnej otázke trestného obvinenia ešte rozhodnuté nebolo.

15. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštantne prihliada na to, že nie je iba jeho povinnosťou, ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti, zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd, vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02). Danú skutočnosť zohľadňuje napokon aj znenie čl. 127 ods. 1 ústavy limitujúce právomoc ústavného súdu vo vzťahu k všeobecným súdom princípom subsidiarity, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd iba v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

16. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu

samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného náprava procesných pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

17. Namietané pochybenie, ktorého sa mal podľa sťažovateľa dopustiť dozorujúci prokurátor ako orgán činný v prípravnom konaní a na ktoré generálny prokurátor rozhodujúci o sťažovateľom podanom návrhu nereflektoval, súvisí s realizáciou obhajoby prostredníctvom opravného prostriedku, ktorý má obvinenému umožniť formulovať argumenty o prípadnom nezákonnom postupe orgánov činných v trestnom konaní, resp. o neopodstatnenosti vzneseného obvinenia.

18. Ústavný súd poukazuje na § 241 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku, podľa ktorého obžalobu podanú na súde pre prečin a zločin s hornou hranicou trestnej sadzby neprevyšujúcou osem rokov preskúma samosudca a podľa jej obsahu a obsahu spisu obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä porušenie práva na obhajobu.

19. Z citovaného ustanovenia § 241 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku vyplýva, že platná právna úprava zveruje v štádiu konania, v ktorom sa sťažovateľ obracia so svojou sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy na ústavný súd, ochranu práv sťažovateľa všeobecnému súdu, v ktorého právomoci je preskúmať podanú obžalobu po jej predložení dozorujúcim prokurátorom a korigovať prípadné pochybenia prípravného konania.

20. Navyše, platná právna úprava trestného konania umožňuje sťažovateľovi aj v nasledujúcich štádiách trestného konania v rámci uplatnenia práva na obhajobu domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich označených práv, a to na hlavnom pojednávaní, prípadne prostredníctvom riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov. Sťažovateľ môže uplatniť v rámci práva na obhajobu argumentáciu týkajúcu sa zákonnosti postupu orgánov činných v trestnom konaní v rámci prípravného konania na hlavnom

pojednávani pred prvostupňovým súdom, prípadne využitím opravných prostriedkov (odvolania a dovolania) v trestnom konaní.

21. Vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel ústavný súd k názoru, že sťažovateľ má v systéme všeobecného súdnictva k dispozícii účinné prostriedky na dosiahnutie ochrany svojich práv v prípade uznania jeho argumentácie súdmi oprávnenými konať v jeho trestnej veci. Za týchto okolností nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v danej fáze prebiehajúceho trestného konania vo veci sťažovateľa do právomoci všeobecných súdov.

22. Nevyužitie uvedených možností ochrany označených práv sťažovateľa nemožno nahradzovať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

23. Z uvedených dôvodov ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júla 2017